

NYHETER OM BÖCKER

Siri von Essen i verkligheten, Maj Dahlbäck, N & K 1989, 284 s., ca 240 kr.
Anna Maria Roos inte bara Sörgården, Ingegärd Lindström, R&S 1989, 351 s., ca 290 kr.
Med Lydia eller livslång trohet mellan tre, Brita Mennerheim, Carlsons 1989, 267 s., 210 kr

Debutanter vid 70:

Tre kvinnor om tre kvinnor

av HJÖRDIS LEVIN

SOM SOMMARBARN I VÅNGA i Östergötland cyklade jag ibland förbi det stora godset Gränsholm. "Där bor Mannnerheims" fick jag veta. "De är släkt med fältmarskalken". Inte anade jag då att "frun" på Gränsholm en dag skulle komma emot mig på Kungliga Biblioteket och fråga: "Är du Hjördis Levin? Jag är Brita Mannnerheim. Vi har pratat vid i telefon om Lydias brev till Ada Nilsson". Nästan ett år senare träffades vi på restaurang i

Gamla stan. Då hade gruppen utökats med Maj Dahlbäck och Ingegärd Lindström.

Något märkligt som förenar de här tre kvinnorna är dels att de har skrivit var sin bok om var sin märklig kvinna, dels att de alla var över sjuttio år när de debuterade som författarinnor. "Vilka tjejer vi är", sade Ingegärd. Jag håller med henne. Sådana förebilder behövs. Före pensioneringen var Maj och Ingegärd journalister. Brita var tonårspsykiater.

Brita om Lydia

I *Med Lydia eller livslång trohet mellan tre* har Brita Mannnerheim tagit ett intressant grepp om sitt ämne genom att göra boken om Lydia till ett triangeldrama. I detta har hon själv som barnet till sina "tre föräldrar" fått en högst personlig insyn.

Vi får skämskåda mamma Anna, gudmor Lydia och pappa Gideon från olika vinklar. Vad fick den madonnalikt vackra Anna att omge sig med å ena sidan den magnifika och dynamiska Lydia och å andra sidan den lille spinkige Gideon? Vad fick den av många älskade och beundrade Lydia att alltid återvända till det äkta paret? Vad fick Gideon att tålmodigt finna sig i Lydias ständiga närvaro i hans äktenskap? Synbarligen bands de tre samman av den kärlek och vänskap som Lydia kallade en nådegåva och den livslånga trohet de svurit varandra. Ett outplånligt intryck gör Britas minne av berättelsen om att Anna växlande vanliga förlovningsringar av guld med Gideon och samtidigt växlande släta guldningar med pärlor med Lydia.

Att triangelrelationen inte alltid

Maj om Siri

Maj Dahlbäck har skrivit om Siri von Essen, en kvinna som – ända sedan maken August Strindberg smutskastade henne i *Giftas II* och *En dades försvarstal* på 1880-talet har framstått som en nidsbild av en hustru. "Ingen har sett det Strindbergska äktenskapet ur den kvinnliga partens synvinkel", skriver Maj i förordet till sin bok *Siri von Essen i verkligheten*. Under en reportageresa till de platser där Siri levit väcktes Majs beundran. Hon beslöt sig för att ta reda på vem Siri verkligen var, men lade såväl Strindbergs skrivelser om Siri som "de stora" forskarna åt sidan. Boken grundar sig på primärmaterial som brev och kassaböcker, samt på Majs upplevelser av de orter där Siri bott.

Boken är härligt att läsa.

Jag uppskattar Majs vassa kommentarer om Strindberg, om hans vanor och beteendemönster. Hennes korta beskrivning av hur August misshandlade Siri i barnens närvaro låter oss förstå vilket helvete Siri lev-

de i under större delen av äktenskapet med Sveriges nationalhelgon. Kanske kan det tyckas att boken handlar lite väl mycket om honom. Å andra sidan går det knappast att revidera den allmänt vedertagna bilden av Siri, om inte den person vars liv var så sammanflätat med hennes också skildras. Även efter skismsässan fanns han där som en mörk skugga. Siris liv var då en enda hård kamp för att hålla nöden från dörren för sig och de tre barnen. Exmarken höll igång med nya kvinnor och blev efter med underhållet år efter år.

Majs bok förmedlar Siri von Essen som en varm, glad och käck kvinna med många idéer och en otrolig förmåga att hålla ut. Trots den besvikelse som livet med Strindberg måste ha varit och de ekonomiska och andra problem hon ständigt stod inför verkar hon aldrig riktigt ha tappat modet. Hennes optimism, godhet och glada humör bar henne igenom. På ett foto taget i fientioårsåldern ser hon förvånansvärt ung och fräsch ut.

Ingegärd om Anna Maria

Ingegärd Lindström har skrivit *Anna Maria Roos inte bara Sörgården*. Författarinnan till *Sörgården* och *Önnemo* var en helt annan person än den som vi kanske föreställde oss när vi läste hennes idyller från den svenska landsbygden. Anna Maria var framför allt en religiös mystiker och något bland svenska kulturpersonligheter så ovanligt som handpåläggarska. Hon var övertygad om sina händers helande kraft och, hävdade att hon botat många. Hon skrev böcker om okulta ting, hon reste mycket, bod-

de långa tider utomlands och slutade sina dagar i Bombay dit hon sökt sig för att hjälpa lidande sjuka. Men ingen minnesvärd utmärker platsen med hennes namn på Sewri Christians kyrkogård där hon begravdes.

Ingegärd Lindström har redovisat en omsorgsfull genomgång av Anna Maria Roos rikt varierande författarskap. Ju fler böcker som presenteras desto intressantare framstår Anna Maria som kvinna. Ingegärd Lindström avsåger sig dock uppgiften att skriva "djupodlande analyser av författarinnans personlighet och produktion".